Socialförsäkringsutskottets betänkande 1983/84:32

om garantinivån inom föräldraförsäkringen (prop. 1983/84:150, bil. 2 mom. 2 och 4)

Propositionen

I proposition 1983/84:150, bilaga 2, har regeringen (socialdepartementet) i momenten 2 och 4 föreslagit riksdagen

dels att anta inom socialdepartementet upprättat förslag till

2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

dels att utöver vad som har föreslagits i proposition 1983/84:100 bilaga 7 under femte huvudtiteln,

4. till Bidrag till föräldraförsäkringen för budgetåret 1984/85 anvisa ytterligare förslagsanslag av 9 000 000 kr.

Det i propositionen intagna lagförslaget är följande.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 4 och 14 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 kap.
	4 §
Hel föräldrapenning enligt 2 § utgår med *trettiosju* kronor om dagen (garantinivå). Har föräldern under minst *tvåhundrasjuttio* dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför varit, eller skulle föräldern, om försäkringskassan haft kännedom om samtliga föreliggande förhållanden, ha varit försäkrad för en sjukpenning överstigande nämnda belopp, utgår föräldrapenningen med ett belopp som motsvarar förälderns sjukpenning enligt 3 kap. 4 §.	Hel föräldrapenning enligt 2 § utgår med *48* kronor om dagen (garantinivå). Har föräldern under minst *270* dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför varit, eller skulle föräldern, om försäkringskassan haft kännedom om samtliga föreliggande förhållanden, ha varit försäkrad för en sjukpenning överstigande nämnda belopp, utgår föräldrapenningen med ett belopp som motsvarar förälderns sjukpenning enligt 3 kap. 4 §.

Om föräldrarna har barnet gemensamt i sin vård, utgår föräldrapenning över garantinivån till fadern endast under förutsättning att även modern är eller enligt vad förut sagts bort vara försäkrad för sjukpenning som överstiger

[1] Lagen omtryckt 1982:120.

garantinivån. Undantag från vad nu sagts får medges när det visas att modern till följd av sjukdom eller av andra särskilda skäl inte kan anses ha möjlighet att vårda barnet.

14 §

Under sådan tid som anges i 13 § första stycket utgår särskild föräldrapenning för dag, när

a) förälder inte förvärvsarbetar, med ett belopp som motsvarar förälderns sjukpenning enligt 3 kap. 4 §, dock lägst *trettiosju* kronor (garantinivå),

b) förälder förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar hälften av det belopp som anges under a),

c) förälder förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid med ett belopp som motsvarar en fjärdedel av det belopp som anges under a).

Under sådan tid som anges i 13 § första stycket utgår särskild föräldrapenning för dag, när

a) förälder inte förvärvsarbetar, med ett belopp som motsvarar förälderns sjukpenning enligt 3 kap. 4 §, dock lägst *48* kronor (garantinivå).

b) förälder förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar hälften av det belopp som anges under a),

c) förälder förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar en fjärdedel av det belopp som anges under a).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

Motioner

Motioner väckta med anledning av propositionen

I motion 1983/84:2950 (motivering i 1983/84:2949) av Ulf Adelsohn m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen vid behandlingen av proposition 1983/84:150, bilaga 2, punkt 2, beslutar att garantibeloppet inom föräldraförsäkringen per den 1 juli 1984 skall höjas till 55 kr. per ersättningsdag,

2. att riksdagen till *Bidrag till föräldraförsäkringen* för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare förslagsanslag av 15 000 000 kr.

I motion 1983/84:2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) (yrk. 15, delvis) hemställs

15. att riksdagen avslår yrkandena 2 och 4 i bilaga 2 (socialdepartementet) till proposition 1983/84:150. (Motionsyrkandet i övrigt behandlas av socialutskottet i betänkande SoU 1983/84:35.)

Utskottet

Föräldrapenning i samband med barns födelse utgår under högst 180 dagar sammanlagt för föräldrarna. Ersättningen utgår med belopp som motsvarar förälderns sjukpenning, dock lägst med 37 kr. per dag (garantinivån).

Även *särskild föräldrapenning* utgår under sammanlagt 180 dagar för varje barn. Under 90 dagar utgår särskild föräldrapenning enligt samma inkomstbortfallsprincip som föräldrapenning vid barns födelse. Under återstående 90 dagar utgår den särskilda föräldrapenningen med garantibeloppet 37 kr. per dag.

I propositionen anförs att garantinivån i föräldraförsäkringen är viktig för de föräldrar som på grund av studier eller liknande inte har kommit ut på arbetsmarknaden och därför inte hunnit få någon inkomst som grund för föräldrapenningen. Vidare är garantinivån viktig även för de föräldrar som av olika skäl inte kan eller vill förvärvsarbeta medan barnen är små. Mot denna bakgrund föreslås i propositionen – som en del i ett ökat stöd till barnfamiljerna – att garantinivån höjs till 48 kr. per dag fr. o. m. den 1 januari 1985. Det föreslagna beloppet skall gälla både föräldrapenning i samband med barns födelse och särskild föräldrapenning. Kostnaderna för höjningen av garantinivån beräknas för budgetåret 1984/85 uppgå till ca 60 milj kr. brutto. Enligt de finansieringsregler som gäller täcks 85 % av kostnaderna genom socialavgifter till sjukförsäkringen och 15 % genom statsbidrag. Till följd härav föreslås i propositionen att till bidrag till föräldraförsäkringen anvisas ytterligare 9 000 000 kr.

I motion 2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. begärs i yrkande 15 – såvitt nu är i fråga – att riksdagen avslår propositionens förslag om en höjning av garantinivån inom föräldraförsäkringen. Motionärerna i motion 2950 av Ulf Adelsohn m. fl. vill däremot ha en större höjning av garantibeloppet än vad som föreslås i propositionen. I motionen anförs att garantibeloppet har urholkats kraftigt och för att återställa dess värde behövs en uppräkning till 55 kr. per dag. De begär därför i yrkande 1 att riksdagen beslutar om en sådan höjning fr. o. m. den 1 juli 1984. För att finansiera den begärda höjningen begärs i yrkande 2 att riksdagen till Bidrag till föräldraförsäkringen för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare förslagsanslag av 15 000 000 kr.

Utskottet delar den uppfattning som kommit till uttryck i propositionen om att garantinivån i föräldraförsäkringen är av stor betydelse för familjer med hemmamake och för unga mödrar som inte kommit ut på arbetsmarknaden. Enligt utskottets mening är därför en höjning av garantinivån en viktig del i ett ökat stöd till barnfamiljerna. Denna höjning skall således inte ses som en isolerad företeelse utan som en del i ett förbättrat stöd till barnfamiljerna, och detta gäller även storleken av höjningen. Mot denna bakgrund och med hänsyn till de prioriteringar som måste göras av statsfinansiella skäl anser utskottet att regeringens förslag om en höjning av garantinivån till 48 kr. per dag är väl avvägt. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker propositionens förslag och avstyrker bifall till motionerna 2956 yrkande 15 i nu behandlad del och 2950 yrkandena 1 och 2.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *höjning av garantinivån inom föräldraförsäkringen*
   att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:150 och med avslag motionerna 1983/84:2950 yrkande 1 och 1983/84:2956 yrkande 15 i motsvarande del antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. beträffande *medelsanvisning*
   att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionerna 1983/84:2950 yrkande 2 och 1983/84:2956 yrkande 15 i motsvarande del till *Bidrag till föräldraförsäkringen* för budgetåret 1984/85 – utöver tidigare anvisat förslagsanslag – anvisar ytterligare 9 000 000 kr.

Stockholm den 24 maj 1984

På socialförsäkringsutskottets vägnar
SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Nils Carlshamre (m), Doris Håvik (s), Elis Andersson (c), Ralf Lindström (s), Lars-Åke Larsson (s), Gullan Lindblad (m), Karin Israelsson (c), Ulla Johansson (s), Lena Öhrsvik (s), Siri Häggmark (m), Margó Ingvardsson (vpk), Nils-Olof Gustafsson (s), Barbro Nilsson i Visby (m) och Rune Backlund (c).

Reservation

Höjning av garantinivån inom föräldraförsäkringen och medelsanvisning (mom. 1 och 2)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad, Siri Häggmark och Barbro Nilsson i Visby (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "1 och 2." bort ha följande lydelse:

Garantinivån inom föräldraförsäkringen har varit oförändrad alltsedan den 1 juli 1980. Garantibeloppet har således inte följt löneutvecklingen utan dess reella värde har sjunkit kraftigt. Detta har medfört att småbarnsföräldrar som uppbär föräldrapenning med belopp motsvarande garantinivån fått ett allt svagare försäkringsskydd. Enligt utskottets mening bör garantibeloppets värde snarast återställas. För att uppnå detta behöver, såsom framhållits i motion 2950, garantibeloppet höjas till 55 kr. per dag redan från den 1 juli 1984. Utskottet anser således att propositionens förslag om en höjning av garantinivån till 48 kr. per dag fr. o. m. den 1 januari 1985 är otillräckligt.

Utskottets ställningstagande i fråga om höjning av garantinivån medför också en i förhållande till regeringens förslag ökad anslagsbelastning för föräldraförsäkringen. Utskottet beräknar därvid den totala anslagsbelastningen till 30 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa

1. beträffande *höjning av garantinivån inom föräldraförsäkringen* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2950 yrkande 1 och med anledning av propositionen 1983/84:150 samt med avslag på motion 1983/84:2956 yrkande 15 i motsvarande del antar följande såsom *Reservanternas förslag* betecknade

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 4 och 14 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Propositionens förslag	*Reservanternas förslag*
4 kap.	
4 §	
Hel föräldrapenning enligt 2 § utgår med *48* kronor om dagen (garantinivå). Har föräldern under minst 270 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför varit, eller skulle föräldern, om försäkringskassan haft kännedom om samtliga föreliggande förhållanden, ha varit försäkrad för en sjukpenning överstigande nämnda belopp, utgår föräldrapenningen med ett belopp som motsvarar förälderns sjukpenning enligt 3 kap. 4 §.	Hel föräldrapenning enligt 2 § utgår med *55* kronor om dagen (garantinivå). Har föräldern under minst 270 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför varit, eller skulle föräldern, om försäkringskassan haft kännedom om samtliga föreliggande förhållanden, ha varit försäkrad för en sjukpenning överstigande nämnda belopp, utgår föräldrapenning med ett belopp som motsvarar förälderns sjukpenning enligt 3 kap. 4 §.

Om föräldrarna har barnet gemensamt i sin vård, utgår föräldrapenning över garantinivån till fadern endast under förutsättning att även modern är eller enligt vad förut sagts bort vara försäkrad för sjukpenning som överstiger garantinivån. Undantag från vad nu sagts får medges när det visas att modern till följd av sjukdom eller av andra särskilda skäl inte kan anses ha möjlighet att vårda barnet.

14 §	
Under sådan tid som anges i 13 § första stycket utgår särskild föräldrapenning för dag, när	Under sådan tid som anges i 13 § första stycket utgår särskild föräldrapenning för dag, när
a) förälder inte förvärvsarbetar, med ett belopp som motsvarar förälderns sjukpenning enligt 3 kap. 4 §, dock lägst *48* kronor (garantinivå),	a) förälder inte förvärvsarbetar, med ett belopp som motsvarar förälderns sjukpenning enligt 3 kap. 4 §, dock lägst *55* kronor (garantinivå),

Propositionens förslag	*Reservanternas förslag*
b) förälder förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar hälften av det belopp som anges under a),	b) förälder förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar hälften av det belopp som anges under a),
c) förälder förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid med ett belopp som motsvarar en fjärdedel av det belopp som anges under a).	c) förälder förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar en fjärdedel av det belopp som anges under a).
Denna lag träder i kraft den *1 januari 1985.*	Denna lag träder i kraft den *1 juli 1984.*

dels att utskottet under moment 2 bort hemställa

2. beträffande *medelsanvisning*

att riksdagen med anledning av propositionen och motion 1983/84:2950 yrkande 2 och med avslag på motion 1983/84:2956 yrkande 15 i motsvarande del till *Bidrag till föräldraförsäkringen* för budgetåret 1984/85 – utöver tidigare anvisat förslagsanslag – anvisar ytterligare 30 000 000 kr.